

Trūcīgā statuss

Publicēts: 17.06.2021.

Trūcīgas mājsaimniecības statusa piešķiršanas nosacījumi 2021. gadā

Atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā (turpmāk – likums)^[1] noteiktajam, trūcīgas mājsaimniecības ienākumu sliekšnis no 2021. gada 1. janvāra ir 272 eiro pirmajai vai vienīgajai personai mājsaimniecībā un 190 eiro pārējām personām mājsaimniecībā.

Sociālās palīdzības mērķis ir sniegt materiālu atbalstu zemu ienākumu mājsaimniecībām, lai nodrošinātu ienākumus garantētā minimālā ienākumu sliekšņa līmenī un segtu ar mājokļa lietošanu saistītos izdevumus, kā arī sniegt atbalstu atsevišķu izdevumu apmaksai un krīzes situācijās.

Atbilstoši Latvijā izveidotajai sociālās drošības sistēmai, sociālās palīdzības piešķiršanas jautājumi ir pašvaldības kompetencē. Atbilstoši likumā „Par pašvaldībām” noteiktajam^[2], sociālā palīdzība ir pašvaldību autonomā funkcija, kuru organizē un par tās izpildi atbild pašvaldība.

Ministru kabineta noteikumi Nr. 809 (Rīgā 2020. gada 17. decembrī (prot. Nr.84 71.5)) “Noteikumi par mājsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu”^[3] (turpmāk - noteikumi) nosaka mājsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanas un sociālās palīdzības saņemšanas kārtību un trūcīgas un maznodrošinātas mājsaimniecības statusa noteikšanas kārtību.

Lai noskaidrotu, vai mājsaimniecībai ir tiesības iegūt trūcīgas vai maznodrošinātas mājsaimniecības statusu, jāvēršas savas pašvaldības sociālajā dienestā ar iesniegumu, kur pašvaldības sociālā dienesta sociālā darba speciālists sadarbībā ar iesniedzēju pašvaldības informācijas sistēmā elektroniski sagatavos noteikta parauga iztikas līdzekļu deklarāciju^[4], izmantojot valsts un pašvaldības informācijas sistēmās esošos datus un iesniedzēja papildus iesniegtos dokumentus.

Deklarācijai jāpievieno šādi dokumenti:

iesniegumu, kuru parakstījušas mājsaimniecības pilngadīgās personas;

darba devēja izziņu par darba samaksu par pilniem pēdējiem trim kalendāra mēnešiem par katru darba ņēmēju mājsaimniecībā;

izziņu par ienākumiem no saimnieciskās darbības (1. pielikums)^[5] par pilniem pēdējiem trim kalendāra mēnešiem par katru saimnieciskās darbības veicēju mājsaimniecībā;

visu mājsaimniecībā esošo personu kredītiestāžu vai pasta norēķinu sistēmas kontu pārskatus par pilniem pēdējiem trim kalendāra mēnešiem;

dokumentus, kas apliecina neregulāra rakstura ienākumus vai citus šo noteikumu 2. pielikuma 2.2. apakšpunktā^[6] norādītos ienākumus un saņemtos maksājumus par 12 kalendāra mēnešu periodu pirms šo noteikumu 2.1. apakšpunktā^[7] minētā iesnieguma iesniegšanas;

citus dokumentus, ja tas ir nepieciešams lēmuma pieņemšanai par sociālās palīdzības piešķiršanu vai trūcīgas vai maznodrošinātas mājsaimniecības statusa noteikšanu.

Likumā^[8] noteikts, ka, novērtējot klienta materiālos resursus:

ņem vērā ienākumus, kas veidojas pēc nodokļu nomaksas;

Par ienākumiem neuzskata:

ģimenes valsts pabalstu un piemaksas pie šā pabalsta;

bērna invalīda kopšanas pabalstu;

pabalstu invalīdam, kuram nepieciešama kopšana;

pabalstu par asistenta izmantošanu;

pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai invalīdam, kuram ir apgrūtināta pārvietošanās;

pabalstu ar celiakiju slimam bērnam;

pabalstus bērna piedzimšanas un personas nāves gadījumā;

sociālās garantijas bārenim un bez vecāku gādības palikušam bērnam pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās;

studējošā kredītu;

stipendijas personām, kuras mācās vai studē, līdz minimālās mēneša darba algas apmēram;

bērna, kas jaunāks par 18 gadiem, ienākumus no algota darba vai pašnodarbinātības līdz minimālās mēneša darba algas apmēram;

personai sniegto finansiālo atbalstu par dalību aktīvajos nodarbinātības pasākumos, *izņemot* pasākumus ar darba līgumu slēgšanu, algotos pagaidu sabiedriskos darbus, dotāciju bezdarbnieka ikmēneša ienākumiem komercdarbības un pašnodarbinātības uzsākšanai;

kompensāciju kriminālprocesā cietušai personai;

atlīdzību par asins vai asins komponentu ziedošanu;

pārmaksāto iedzīvotāju ienākuma nodokļa atmaksu;

līdzekļus, kas gūti no labdarības fondiem, un sociālo kampaņu rezultātā gūto materiālo labumu noteiktam mērķim;

vienreizējo finansiālo atbalstu bēglim vai alternatīvo statusu ieguvušai personai;

likumā noteiktos pašvaldības sociālās palīdzības pabalstus un pašvaldību brīvprātīgo iniciatīvu pabalstus.

Par īpašumu un naudas līdzekļu uzkrājumu neuzskata:

mājsaimniecības nekustamo īpašumu vai tā daļu, kur savu dzīvesvietu deklarējis un dzīvo iesniedzējs un pārējās personas, kurām ir kopīga saimniecība ar iesniedzēju;

nepieciešamo mājokļa kustamo mantu, darbam un izglītības iegūšanai nepieciešamo aprīkojumu;

sociālajai funkcionēšanai nepieciešamos transportlīdzekļus, bet ne vairāk kā vienu vienību mājsaimniecībā un, ja mājsaimniecībā ir bērni, ne vairāk kā divas vienības mājsaimniecībā;

zemes īpašumus līdz pieciem hektāriem mājsaimniecībai, kā arī šim nekustamajam īpašumam funkcionāli piederīgas saimniecības ēkas, kapitāla daļas vai īpašumus, kam uzlikts tiesu izpildītāja vai citas kompetentas institūcijas liegums ar to rīkoties vai kas atrodas atbrīvošanas no parādsaistībām, maksātnespējas vai likvidācijas procesā, vai no kā 12 mēnešu periodā nav gūti ienākumi saimnieciskās darbības apturēšanas dēļ;

bērna nekustamo īpašumu un naudas līdzekļu uzkrājumu;

kā arī naudas līdzekļu uzkrājumu mājsaimniecībai trūcīgas mājsaimniecības vienas personas ienākumu sliekšņa apmērā.

Atbilstību trūcīgas mājsaimniecības statusam izvērtē un lēmumu pieņem pašvaldības sociālais dienests. Trūcīgaimājsaimniecībai

tiek izsniegta *izziņa* par atbilstību statusam.

Trūcīgas mājsaimniecības izziņu izsniedz uz trim vai sešiem kalendārā mēnešiem, atkarībā no mājsaimniecības sastāva^[9].

Pašvaldības sociālā dienesta lēmumu par mājsaimniecības atbilstību vai neatbilstību trūcīgas mājsaimniecības statusam un piešķirto vai atteikto sociālo palīdzību var *apstrīdēt* pašvaldības domē. Pašvaldības domes pieņemto lēmumu ģimene (persona) var *pārsūdzēt* tiesā Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

Valsts noteikusi virkni *atvieglojumus* trūcīgām ģimenēm (personām) dažādās jomās, *piemēram*,

tiek nodrošināta bezmaksas juridiskā palīdzība^[10]

samazināta maksa par elektroenerģiju^[11]

nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojums 90% apmērā^[12]

atbrīvojums no pacienta iemaksas veselības aprūpes iestādē

zāļu vai medicīnisko ierīču izdevumu pilnīga kompensācija

kā arī samazināta maksa par vairāku kultūras iestāžu apmeklējumiem.

Ar pilnu atvieglojumu sarakstu trūcīgām un maznodrošinātām ģimenēm (personām) iespējams iepazīties Labklājības ministrijas tīmekļa vietnē^[13].

^[1]Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 33. panta otrā daļa ([24.11.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2021.](#)).

^[2]Likuma „Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 7. punkts.

^[3]Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumi Nr. 809 “Noteikumi par mājsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu”.

^[4]Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumu Nr. 809 “Noteikumi par mājsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu” 2.pielikums.

^[5]Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumu Nr. 809 “Noteikumi par mājsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu” 1. pielikums.

^[6]Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumu Nr. 809 “Noteikumi par mājsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu” 2. pielikums.

^[7]Ministru kabineta 2020. gada 17. decembra noteikumu Nr. 809 “Noteikumi par mājsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu” 2. pielikums.

^[8]Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 36. pants.

^[9] Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 36. panta trešā daļa ([24.11.2020. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2021.](#)).

^[10] Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likuma 3.panta otrās daļas 1.punkts.

^[11] Elektroenerģijas tirgus likuma 33.¹ pants.

^[12]Likuma “Par nekustamā īpašuma nodokli” 5.panta (1¹) daļa:) *Pašvaldība piešķir nodokļa atvieglojumu nodokļa maksātājiem,*

kuriem tā ir piešķirusi trūcīgas vai maznodrošinātas personas vai ģimenes statusu, — trūcīgām personām 90 procentu apmērā no aprēķinātās nodokļa summas un maznodrošinātām personām — līdz 90 procentiem no aprēķinātās nodokļa summas par to periodu, kurā nodokļa maksātājs atbilst trūcīgas vai maznodrošinātas personas statusam, [..].

[13] <https://www.lm.gov.lv/lv/noderiga-informacija-4> (10. punkts 30.12.2020.)

 [Trūcīgā statuss](https://www.lm.gov.lv/lv/truciga-statuss)

<https://www.lm.gov.lv/lv/truciga-statuss>